

บทคัดย่อ

การศึกษาศาสนาภาพการผลิต ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและอาหารเสริมเพื่อสุขภาพ เพื่อเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลของกลุ่มผู้ผลิต สถานภาพของเทคโนโลยีพื้นบ้าน สถานภาพการผลิต ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการผลิต และบทบาทของกฎหมายที่ถูกต้องของกลุ่มองค์กรชุมชนที่ผลิต ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและอาหารเสริมเพื่อสุขภาพ โดยศึกษากลุ่มเป้าหมายในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรจำนวน 24 กลุ่ม และกลุ่มอาหารเสริมเพื่อสุขภาพ จำนวน 205 กลุ่ม จากการศึกษาพบว่า

ผลิตภัณฑ์อาหารเสริม การตั้งกลุ่มเริ่มต้นโดยหน่วยงานของรัฐ ก่อตั้งกลุ่มมาแล้วประมาณ 2 ปี สมาชิกในกลุ่มโดยเฉลี่ย 30 คน ประธานของกลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มประมาณ 40,000 บาท ยอดจำหน่ายสินค้าต่อเดือน 20,000 บาท รายได้ของกลุ่มยังไม่สามารถให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกส่วนใหญ่ได้ กระบวนการผลิตด้านวัตถุดิบ เงินทุน เทคโนโลยีการผลิต ชาวบ้านยังพึ่งพิงจากภายนอก แรงงานในการผลิต ช่วยกันดีในระดับกลุ่ม ซึ่งมีผลต่อค่าแรงต่อหัวต่ำ ซึ่งต่ำกว่าแรงงานขั้นต่ำมาก ความต้องการไม่สอดคล้องกับปัญหา แต่ความต้องการก็เป็นที่ไปในทิศทางที่ดีที่เอื้อต่อการทำงานในระดับกลุ่มของชาวบ้าน ระยะเวลาของการก่อตั้งกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกของกลุ่ม เงินทุนหมุนเวียน ยอดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จำนวนสมาชิกภายในกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับ เงินทุนหมุนเวียน ยอดจำหน่ายสินค้า และรายได้สมาชิก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และมีความสัมพันธ์กับ วัตถุดิบ และอุปกรณ์การผลิต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ความรู้ในกระบวนการผลิตอาหารให้มีคุณภาพอยู่ระดับพอใช้ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารอยู่ในระดับพอใช้ การปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ในกระบวนการผลิตอาหารให้มีคุณภาพอยู่ในขั้นดี ส่วนที่ค่อนข้างมีปัญหาคือพื้นที่การผลิตซึ่งส่วนใหญ่ใช้พื้นที่เดียวกับที่อยู่อาศัย การปรับปรุงด้านสุขาภิบาลยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ผลิตภัณฑ์สมุนไพร เริ่มต้นโดยหน่วยงานของรัฐ ก่อตั้งมาแล้ว 2.33 ปี สมาชิกในกลุ่มโดยเฉลี่ย 25 คน ประธานของกลุ่มส่วนใหญ่แล้วเป็นเพศหญิง เงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มประมาณ 3,000 บาท ยอดจำหน่ายสินค้าต่อเดือนประมาณ 17,000 บาท รายได้ของสมาชิกเฉลี่ยต่อคนต่อเดือน 872 บาท กระบวนการผลิตส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบในชุมชน อุปกรณ์ เครื่องมือหรือเครื่องจักรส่วนใหญ่ซื้อจากภายนอกชุมชน แหล่งเงินทุนหมุนเวียนได้รับจากส่วนราชการ รูปแบบการสนับสนุนคือเป็นแบบให้เปล่า แรงงานประจำที่ใช้ในการผลิตสินค้าต่อกลุ่มคือประมาณ 7 คน ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ค่าแรงที่ได้รับเฉลี่ยต่อคนต่อวัน 56.67 บาท การจำหน่ายโดยการขายปลีก โดยให้สมาชิกรับไปเร่ขายปลีกที่ตลาดนัดหรืองานประเพณีต่างๆ ส่วนรูปแบบการขายส่งคือขายส่งให้พ่อค้าคนกลางในจังหวัด มีปัญหาคือเครื่องจักรที่ใช้ยังไม่ทันสมัยและ เครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้อยู่เสียบ่อย ระยะเวลาของการก่อ

ตั้งกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับเงินทุนหมุนเวียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กับ
อุปกรณ์การผลิต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 การก่อตั้งกลุ่ม จำนวนสมาชิกภายในกลุ่ม มีความสัมพันธ์
กับยอดจำหน่ายสินค้าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 กลุ่มมีความต้องการ ขายสินค้าได้ราคาสูงขึ้น ความ
รู้เกี่ยวกับการผลิตสมุนไพรให้มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิต
ผลิตภัณฑ์สมุนไพรอยู่ในระดับพอใช้ การปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ในกระบวนการผลิต
สมุนไพรให้มีคุณภาพอยู่ในขั้นดี ส่วนที่ค่อนข้างมีปัญหาคือพื้นที่การผลิตซึ่งส่วนใหญ่ใช้พื้นที่เดียวกับที่
อยู่อาศัย การปรับปรุงด้านสุขาภิบาลยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร

Abstract

The study of medicinal plant and health supplement food products for community in Nakhon-Ratchasima province is survey research methodology. The purpose of this research is to collect production cluster data, rural technology status, whether they understand the knowledge of production method and law regulation. The target groups located in Nakhon-Ratchasima province. They can divide into two categories ; Firstly, 24 medicinal plant production groups. Secondly, 205 health supplement food production groups. From the data it can be concluded that for health supplement food; the groups establishment have begun 2 years ago by public sector. The majority of groups have 30 members in average. Most of the group leaders are female. Working capital in each group was around 40,000 baht in average. Total products selling income was around 20,000 baht/month. However, this income was not enough to pay for majority of members. They need some help from others such as , raw material production process, capital and production technology. They used their labour for production; therefore, group labour cost was much lower than country minimum labour cost. The group needs were quite different from their problems. The group needs were quite good direction for their working groups. It is fairly certain that the period of group establishment corresponded with number of group members, working capital and total selling products significantly at p level equal to 0.05. Number of members in their groups corresponded with working capital, total selling products and members income significantly at p level equal to 0.05 and corresponded with raw material production equipment significantly at p level equal to 0.01. Knowledge of goods quality of food production process was fair. Knowledge about law that relevant to food production was fair. Product safe practice for quality of food production process was good. In spite of that, the area of production that located in their house was not appropriate. Sanitation adjustment was not done well.

From the medicinal plant product data it can be concluded that the groups establishment have begun 2 years and 4 months ago by public sector. The majority of groups have 25 members in average. Most group leaders are female. The working capital in each group was around 3,000 baht in average. Total product selling income was around 17,000 baht/month. The income of each member was around 872 baht/month in average. Major production process used raw materials getting within community. Most equipment bought

from outside community. The working capital was obtained from public sector without getting it back. Routine labour for good production in each group was around 7 people. Most workers finished their study at elementary grades. Each worker got 56.67 baht/day for labour cost. Most goods were retailed at cultural fair or festival. The wholesale pattern was via merchant in the city. The problems of equipment were behind the times and often damages. The period of group establishment correlated with working capital significantly at p level equal to 0.01 and correlated with production equipment significantly at p level equal to 0.05. Group establishment and members correlated with total products selling significantly at p level equal to 0.01. Groups demand were getting higher goods price. Knowledge of medicinal plant quality control was fair. Knowledge about law that relevant to medicinal plant production was fair. The safety quality control of medicinal plant production process was good. Nevertheless, the place for commodities production that located in their house was not appropriate. Sanitation adjustment was not done well.